

3.

I munke! Jeg hævder at karma er vilje, for det er med viljen man udfører en handling (karma) i gerning, ord eller tanke.

Hvad er foranledningen til karma? Kontakt er foranledning til karma.

Hvad er så mangfoldigheden af karma? Der er karma, der opleves i helvede, der er karma, der opleves på dyrestadiet, der er karma, der opleves i ånderiget, der er karma, der opleves i menneskenes verden, og der er karma, der opleves i gudernes verden. Det er karmas forskellighed.

Hvad er karmas modning? Jeg påstår at der er tre slags modning: den kan indtræffe her og nu eller før eller senere hen. Det er karmas modning.

(Anguttara Nikāya, III, 415)

8

Kong Menander nærmede sig den ærværdige Nāgasena og da han var nået frem hilste han forbindtlig på ham under udveksling af de gængse høflighedsformler og satte sig ned ved siden af. Den ærværdige Nāgasena gengældte hilsenen og behagede derved kong Menanders sind. Så sagde kongen til Nāgasena: „Hvad hedder De, hvad er Deres navn?“ – „Jeg hedder Nāgasena, storkonge; de andre munke tiltaler mig Nāgasena. Selv om mine forældre kalder mig Nāgasena, eller for den sags skyld Sūrasena, Vīrasena eller Sīhasena, så er „Nāgasena“, storkonge, bestemt blot et navn, en term, en betegnelse, en udtryksmåde, bare et ord, thi der findes jo ingen person bagved.“ – Så udbrød kongen: „Hør engang I femhundrede grækere og I firstusinde munke, denne Nāgasena hævder at der ikke er nogen person bagved; er det mon fornuftig snak?“ Derpå henvendte han sig til Nāgasena: „Hvis der ikke findes nogen person, hvem er det så, der skænker Dem gevandter, mad, tag over hovedet, medicin til at hjælpe de syge og den slags rekvisitter? Hvem har gavn deraf, hvem vogter moralen, hvem hengiver sig til meditation, hvem virkeliggør vejen, frugten og nirvāna, hvem slår dyr ihjel, hvem stjæler uden at få, hvem hengiver sig skændigt til nydelser, hvem taler usandt, hvem drikker spiritus og hvem begår de fem dødsynder? Der er altså ikke noget godt og ikke noget

Ingen sjæl

12

dårligt, ir-
dårlige h-
gode og
ihjel, Nāg
har hverk
Når De s
storkonge
hårene på
pen?“ – „
senerne,
bugen, m
fæces, gal
spyt, snot,
Deres Maje
– „Er følels
sena?“ –
bevidsthed
det så krop
under ét sc
det så nog
vilje og be
det ikke“ –
jeg ingen N
Nāgasena e
ingen Nāga

Men så t
for kong M
storkonge,
betræde de
når han gi
legeme udr
kropsbevids
kommet til
ikke til fods
kommet i v
udgør vogne
„Er hjulene
– „Nej“ –
spandet vog
– „Er drives
stang, aksel
drivestok un
ikke“. – „Er

dårligt, ingen der begår eller får andre til at begå gode og dårlige handlinger, der er ingen modning eller frugt af de gode og dårlige handlinger. Hvis en finder på at slå Dem ihjel, Nāgasena, er han ikke morder. Og De selv, Nāgasena, har hverken mester eller lærer og er heller ikke ordineret. Når De siger: „De andre munke tiltaler mig Nāgasena, storkonge“ – så er spørgsmålet, hvem er Nāgasena? Er det hårene på hovedet?“ – „Nej“ – „Er det hårene på kroppen?“ – „Nej“ – „Er det neglene, tænderne, huden, kødet, senerne, knoglerne, marven, nyrerne, hjertet, leveren, bugen, miltten, lungerne, indvoldene, tarmkrøsen, maven, fæces, galden, slimen, pus, blod, sved, fedt, tårer, lymfe, spyt, snot, ledvæske, urin, hovedet eller hjernen?“ – „Nej, Deres Majestæt.“ – „Er mon kroppen Nāgasena?“ – „Nej“ – „Er følelse Nāgasena?“ – „Nej“ – „Er forestillinger Nāgasena?“ – „Nej“ – „Er viljen Nāgasena?“ – „Nej“ – „Er bevidstheden Nāgasena?“ – „Bestemt ikke“ – „Jamen er det så kroppen, følelser, forestillinger, vilje og bevidsthed under ét som er Nāgasena?“ – „Nej, Deres Majestæt“ – „Er det så noget andet end kroppen, følelser, forestillinger, vilje og bevidsthed som udgør Nāgasena?“ – „Nej, det er det ikke“ – „Selv om jeg udspørger dig igen og igen, ser jeg ingen Nāgasena, Nāgasena er da vel blot et ord, hvilken Nāgasena er der her; du taler usandt, det er løgn, for der er ingen Nāgasena!“

Men så tog den ærværdige Nāgasena til genmæle over for kong Menander: „Som adelsmand må du være forfinet, storkonge, overforfinet. Skulle en som dig ved middagstid betræde den glohede og ujævne jords skarpe grus og sand, når han gik til fods, så ville hans fødder smerte, hans legeme udmattes, hans tanke forstyrres og en pinefuld kropsbevidsthed gøre sig gældende. Hvordan er det, er du kommet til fods eller er du i vogn?“ – „Næh, jeg kommer ikke til fods, men er kommet i vogn“ – „Men hvis du er kommet i vogn, vis mig da vognen! Er det stangen som udgør vognen?“ – „Nej“ – „Er akslen vognen?“ – „Nej“ – „Er hjulene vognen?“ – „Nej“ – „Er karosseriet vognen?“ – „Nej“ – „Er vognpinden vognen?“ – „Nej“ – „Er forspandet vognen?“ – „Nej“ – „Er tøjlerne vognen?“ – „Nej“ – „Er drivestokken vognen?“ – „Nej“ – „Jamen er det så stang, aksel, hjul, karrosseri, vognpind, forspand, tøjler og drivestok under ét, der udgør vognen?“ – „Nej, det er det ikke“. – „Er det mon noget andet end stang, aksel osv. som

udgør vognen?" – „Næh“ – „Selv om jeg udspørger dig igen og igen, storkonge, ser jeg ingen vogn; vognen er altså blot et ord, men hvad så med vognen her foran os? Du taler altså ikke sandt, du lyver, der er ingen vogn? Og du som er den øverste konge i hele Indien, hvad frygter du, siden du lyver? – Hør her I femhundrede grækere og I firstusinde munke, kong Menander her erklærer, at han er kommet hertil i vogn, men når jeg så beder ham udpege den vogn, hvori han efter sigende er kommet hertil, kan han ikke påvise denne. Er det nu rimeligt at bifalde dette?"

Da han sagde dette skænkede de femhundrede grækere den ærværdige Nāgasena deres bifald og sagde til kong Menander: – „Nu må du svare for dig, om du kan, storkonge!“ – „Næh, Nāgasena, jeg lyver ikke. Det er afhængigt af stangen, akslen, hjulene, karrosseriet og vognpinden, at man har navnet, vendingen, betegnelsen, udtryksmåden og ordet „vogn“.“ – „Udmærket storkonge, du ved hvad en vogn er. På akkurat samme vis gælder det om mig: Afhængigt af hovedhår, hår på kroppen etc., og afhængigt af krop, følelse, forestilling, vilje og bevidsthed optræder navnet, vendingen, betegnelsen, udtryksmåden og ordet „Nāgasena“, men i yderste forstand opfattes ingen person her. Nonnen Vajirā har da også over for Bhagavat udtrykt sig således:

„Ligesom en samling af bestanddele
Ligger til grund for ordet „vogn“
Således kan man kun tale konventionelt om et „væsen“
Når skandhaerne foreligger“.

– „Det er fortræffeligt Nāgasena, det er fantastisk. Du har besvaret mine forespørgsler glimrende. Hvis Buddha var her, ville han yde dig sit bifald. Godt godt, Nāgasena, du har gjort rede for de komplicerede problemer.“

(*Milindapañhā*, 25)